RAGIP PAŞA
2441

عراق اردوسنه

خطاب

ناظمی :

حیدری زاده

ابراهیم

استانبول — مطبعهٔ عامره

١٣٣٥

عراق اردوسنه

خطاب

ناظمی :

حیدری زاده

ابراهیم

استانبول — مطبعهٔ عامره

۱۳۳۵

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP P. ŞA K... LIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 2441
٤١٥
T.C.
1959
2809

بغداد شهر شهيريله عراق قطعه‌سنك كچورمش اولديغى صفحات تاريخيه‌يى وبعض اكابر دين ايله مجاهدين اسلاف حضراتنك اوخطهٔ مباركه‌ده ابراز بيورمش اولدقلرى مآثر جلادت وعظمتى موجز ومجمل برصورتده مصور اولوب اوجوانب مقدسه‌يى لوث وجود اعدادن تطهير ايله شهر مذكورى استردادە مأمور اردوى همايونه بر هديهٔ مخصوصه اولمق اوزره قاله آلمش اولديغم براثر ناچيز وعاجزانه‌در

« خطاب »

برسحر برصباح فيض افشان
سربجيب تفكر وحيران
كزيئوردم كنار درياده
قالمامشدى اميد دنياده
دوشنيردم ديار بغدادى
اوحوالئ جنت آبادى
دوشنيردم اودشت وهامونى
حسن ليلا وعشق مجنونى [١]

---

[١] عامرى قبيله‌سنه منسوب وتواريخ اممده مشهور ومعروف اولان بو ايكى عاشيق شيدانك جلوه‌كاه عشق ومحبتلرى بولنان محل خطهٔ عراقيه‌نك نجد حواليسيدر

دوشنيردم اوخاك مغمومى
كربلا وحسين مظلومى
دوشنيردم امير نامورى [١]
سعد وقاص وحضرت عمرى
دوشنيردم او انجب ناسى
سرفرزان آل عباسى
دوشنيردم زمان هارونى
دور منصور وعصر مأمونى [٢]
دوشنيردم بيوك سليمانى
تاجداران آل عثمانى [٣]
ذوق اليردم مراد رابعدن
اوجهانكير اوسيف قاطعدن [٤]
دوشنيردم اوعزم واقدامى
اسكى اقبال وبخت اسلامى

[١] سعد بن ابى وقاص عشرهٔ مبشره‌دن اولوب فاروق اعظم حضرتلرينك زمان خلافتلرنده ايران سلسلهٔ حكمدارانينك طبقهٔ اخيره‌سى اولان دولت ساسانيه‌يى منقرض ايدوب كسرانك پاى تختى اولان مداين شهريله بالعموم عراق عرب وعجمى ممالك اسلاميه‌يه ضميمه ايتمكه موفق اولان مشهور قوماندانندر

[٢] خلافت عباسيه‌نك الك پارلاق زمانلرى بواوچ خليفه‌نك دور خلافتلريدر

[٣] بيوك سليماندن مقصد خطهٔ عراقيه‌يى ممالك عثمانيه‌يه ضميمه ايتمكه موفق اولان قانونى حضرتلريدر

[٤] مراد رابع عراقى ايراندن استرداد ايتمش اولان فاتح بغداد مراد خان حضرتلريدر

دوشنيردم بواسكى دنيايى
شمديكى حال ووضع (زورا) يى [١]
باشلادى داغ دل فروزانه
طولدى خوناب چشم گريانه
شرر آه وصيحهٔ ناله
چيقدى عرش عظيم اجلاله
ديدم اى خالق جليل وقدير
اى ويرن خلقه قدرت تأثير
اى ويرن حضرت محمده شان
ايليان دينى اشرف الأديان
انكليزلر او قوم بدمايه
كيرديلر خاك پاك زورايه
اسكى اقبالى دوندى ادباره
اوغرادى ظلم وغدر كفاره
الدى بغدادى دشمن بدخو
كيردى بوبرج اوليايه عدو
دين قدسىٔ احمد مختار
ندن اولسون سزاى استحقار
مقتل ايتدى او كافر جانى
باركاه شه شهيدانى

[١] زوراء بغدادك بر اسميدر

كفره تعظيم اولندى منبرده
استان جناب حيدرده [١]
شـدت كريه وتألمدن
كچمشم اويله كندى كندمدن
كندمى كوردم اول دم غمده
تربه‌كاه امام اعظمده [٢]
كوردم اول ساحه‌ده وقار افزا
محتشم بر جماعت كبرى
ايچلرنده طورر امام عمر
برق اورر كردنده سيف ظفر [٣]
پر وقار ومهيب ونورانى
دتره‌در برباقشده انسانى
صاغنه الدى خان سليمانى
صوله الدى مراد دورانى
ارقه‌سنده بيوك قوماندانى
سعد وقاص اوشـير ربانى

[١] عتبـات عاليه‌دن نجف‌الاشرفده حكومت انكليزيه‌نك عدالتندن بحثله جبراً اوقوتديرلمش اولان خطبه‌يه اشارتدر

[٢] سرمذهبمز امام اعظم حضرتلرينك مرقد شريفلرينك بولنديغى محل بغدادك خارجنده وغايت فرحفزا بر موقعدر

[٣] عرب قاعده‌سنجه‌قليچ حمايل وارى بوينه طاقيله‌جقدر

شهداو اكابر واخيار
صف صف اولمش قوافل‌ابرار [٢]
نشر ايدردى . فيوض روحانى
خاندان رسالت اركانى [٣]
قارشوسنده جنود شاهانه
انتظار ايلر امر وفرمانه [١]
حاضرونه خليفهٔ ممتاز
بويله برنطقه ايلدى اغاز
« بيلكز بن‌كه ابن خطابم
ثانىٔ چار يار اصحـابم
خادم دين اقدس وپاكم
بندهٔ پادشاه لولاكم [٢]
برجهاندار قهرمان شانم
فاتح ملك روم وايرانم

[٢] اكابر واخياردن‌مقصد امام اعظم وامام احمد بن‌حنبل كبى مجتهدين عظام ايله جنيد بغدادى معروف كرخى عبدالقادر كيلانى شهاب‌الدين سهروردى وسائره كبى بغدادده مدفون‌اجلهٔ رجال امتدر

[٣] خاندان رسالت اركانندن‌مقصد بغداد وحواليسنده‌دفين خاك عطرناك اولان ائمهٔ اثنا عشر حضراتيدر

[١] جنود شـاهانه‌دن مراد بغدادى اسـترداده مأمور اردوى همايوندر

[٢] « لولاك لولاك لما خلقت الأفلاك » حديث قدسيسنه اشارتدر بوحديث جناب‌حقك پيغمبر عاليشانه برخطاب عزتيدر سن اولمامش اولسيدك افلاكى خلق ايتمازدم يعنى كائناتى يارا تمازدم بيوريور

خاك پاك عراق وقفمدر
بونم كندى حق سيفمدر [١]
دين عالى بو نقطه‌دن سايه
صالدى تا آسياى وسطايه [٢]
بو قبائل كه نامى عربا‌ندر
نسل عدنان و آل قحطاندر
نسباً هپ مجاهددينندر
اسكى اجمال حالى رنكيندر

خليفهٔ مشاراليه حضرتلرى بوصره‌ده امراى عربه توجيه خطاب ايله:

نيرده قالدى حماست عربى
نيرده قالدى شرافت نسبى
ياقيشيرمى بونسل امجاده
كفر حاكم اولورمى بغداده [٣]
بومحل كفره جايكاه اولماز
دينك اعداسنه پناه اولماز [٤]

---

[١] خطهٔ عراقيه اراضيسى بعدالفتح امام عمر حضرتلرى طرفندن كندىناملرينه وقف ايدلمشدر مذهب شافعى‌يه كوره بو وقفك حكمى الى يومنا هذا باقيدر

[٢] عراقك فتحندن صوكره بغدادك فتوحات اسلاميه‌يه ايكنجى براس‌الحركه اتخاذ ايدلمش اولديغنه اشارتدر

[٣] « ولن يجعل‌الله للكافرين على‌المؤمنين سبيلا » آيت كريمه‌سنه اشارتدر سبيلدن مقصد ولايت حكم وشهادتدر يعنى جناب حق هيچ بر وقت كافرلره مؤمنلر اوزرينه ولايت حكم وشهادت ايچون يول ويرمز

[٤] (لايجتمع دينان فى‌جزيرة‌العرب) حديث شريفنه اشارتدر

صقيلك حضرت محمددن
اومعظم رسول امجددن
قدرت حق خلقه اكلاتدى
كائناتى يرندن اويناتدى
كيرديكز هنده غربه ايرانه
افريقايه بربرستانه
سزه اولسون بوكون مدار عبر
غزوهٔ بدر ووقعهٔ خيبر
طورميك موتى ايليك تبجيل
عربك شانن ايتميك تذليل

خليفهٔ مشاراليه حضرتلرى بوصره‌ده جنتمكان سلطان سليمان حضرتلرينه اشارتله

حق عزيز ايلسون سليمانى
اولدى بوقطعه‌نك نكهبانى
اثر سعى وعزم واقدامى
صوقدى تا اوروپايه اسلامى [١]
ضايع ايتماز خدا فتوحاتن
ويرر البته حق مكافاتن

بوحديث شريفك حكم عاليسنه بناءً اسلامك ماعداسى اولان اديان سائره اصحابنك جزيرة‌العربدن صورت اخراجلرى تواريخده مسطوردر

[١] سليمان قانونى حضرتلرينك قديم اوروپاى عثمانيده‌كى خدمات دينيه‌سنه اشارتدر شاعر مشهور باقينك مرثيه نامه‌سنده‌كى

« الدك هزار بتكده‌يى مسجد ايلدك »
« ناقوس يرلرنده اوقوتدك اذانلرى »

بيتى بوحقيقتى مصوردر

جنتمكان سلطان مراد خانه اشارتله

سوه‌رم بن مرادی جانمدن
حق آیرمز بومردی یانمدن
کری المشدی شهر بغدادی
سوکدی بنیان بغی و افسادی
شهدانك نیاز مأثوری
هدر ایتماز بو سعی مشکوری

اکابر وامرای اترا که اشارتله

نسل اتراك فطرةً اردر
تا ازلدن ار اوغلی ارلردر
ربط ایدوب برمقامه اقوامی
قوردیلر اتحاد اسلامی
هجرتك تا اوچنجی عصرنده
دوکدیلرقان بو دینك اوغرنده [١]
اعتقادنده غل وغش یوقدر
ترکك اسلامه خدمتی چوقدر
اویله قوتلی صاحب ایماندر
دینه برنجی پشکشی جاندر
کیمی باقسه‌ك ابو المغازیدر [٢]
یا شهید ابد یا غازیدر

١) ترکلر خلفای عباسیه‌دن معتصمك زماننده اعتباراً ملت معظمهٔ اسلامیه‌نك عسکرلك صفتیله مدافعه‌سی وظیفه‌سنی درعهده ایتمشلردر .

[٢] ابوالمغازی غزواته متعلق داستان صاحبی دیمکدر

خلیفهٔ مشارالیه حضرتلری عموم اردوی همایونی مخاطب ایتمك صورتیله نطقه دوام ایتدی :

بو حوالی یك اسکی دنیادر
اسکی بر پای تخت کسرادر [٢]
چوق همالر بو یرده اوتمشدر
نیجه بیك شاه وماهی یوتمشدر
بر شب تابدار و انورده
مولد حضرت پیمبرده
چانلادی بر مراد سبحانی
شه ساسانیانك ایوانی [١]
بحر ساوه اولوب یم یابس
سوندی آننده آتش فارس [٢]
بو علائم بو جلوهٔ قدرت
ویردی نوشیروانه بر دهشت
کوستردی وقایع ادباری

[٢] کسری ایران قدیم حکمدارانه مخصوص برعنوان سلطنتدر

[١] شه ساسانیاندن مقصد « ولدت فی زمن ملك عادل » حدیث شریفنك ناطق اولدیغی اوزره زمان حکومتلرنده دنیایه کلمش اولمسیله پیغمبر افندمزك افتخار ایتمش اولدقلری مشهور نوشیروان عادلدر ایواندن مقصد بغداده قریب بر محلده واقع وطاق کسرا نامیله مشهور اولوب بو کون خرابه‌سی موجود بولنان سرایدر که پیغمبر افندمزك طوغدیغی کیجه‌ده بعض برندن چاتلامش ایدی

[٢] بحر ساوه عجمستانده واقع ساوه کولیدر. آتش فارسدن مقصد بیکدن زیاده سنه‌لر یاءقده دوام ایتمش اولان بر آتشکده‌در ولادت نبوی کیجه‌سنده کول قورومغه باشلادیغی کبی آتشکده‌ده سونمشدر .

چوق دوشوندی قاریشدی افکاری
طوپلادی هپ کهانت اربابن
صوردی بو حادثاتك اسبابن
ایچلرندن چیقوب سطیح فصیح [۱]
ایلدی بو حقایقی تشریح
دیدی طوغدی مجدد اعظم
حکمنه رام اولور جمیع امم
ایده جك دهره فیضنی تعمیم
یاپه جقدر بر انقلاب عظیم
سیله جك جمله دینی دنیادن
قورقارم تاج وتخت کسرادن
چوق زمان کچمه دن کوروندی اثر
مژدهٔ فتحی ویردی پیغمبر [۲]

---

[۱] سطیح مشهور بر کاهن ایدی .

[۲] خندق غزوه سنده ایدی که پیغمبر افندمز ارقه سنی خندقك بر کنارینه طیادوب بسم الله دیوب طاشی اورر کن بر اورشده اوچده برینی قوپاردی کولنكك طاشه شدت تماسندن بر شراره پارلیوب یمن جهتنه طوغری صچرادی الله اکبر بکا یمنك اناختارلری ویرلدی شو ساعتده صنعانك قپولرینی کوریورم دیدی . بعده بسم الله دیه رك کولنکی ینه اوروب قیانك بر ثلث مقدارینی دها قوپاردی عینی وجهله بر شراره دخی بر الشام جهتنه طوغری صچرادی الله اکبر بکا شامك اناختارلری ویرلدی . شو ساعتده شامك قرمزی کوشکلرینی کوریورم دیدی . دفعهٔ ثالثه ده ینه بسم الله دیوب کولنك ایله اورنجه قیانك بقیه سنی یرندن قوپاردی بو کره ظهور ایدن شراره ایران جهتنه طوغری صچرادی الله اکبر بکا فارس اقلیمنك اناختارلری ویرلدی شو ساعتده مداینك یعنی کسرانك پای تختی اولان شهرك بیاض کوشکلرینی کوریورم دیدی بعده سلمانه دونوب جناب حق بندن صوکره بو فتوحاتی اهل اسلامه نصیب ایده جکدر بیوردیلر .

صقمدی حق رسول ذیشانی
ایردی امداد لطف ربانی
ایلینجه زمان فتح ظهور
بو ایشه سعدی ایلدم مأمور
چکدی رایت دیار ایرانه
هر طرف دوشدی خوف ولرزانه
چیقدی بر بر غضنفران عرب
هر بری بیك مبارز ایتدی طلب [۱]
سوردی میدانه رستم ثانی [۲]
نامداران ملك ایرانی
باشلادی هر طرفده جنك ووغا
جیش کسراده قوپدی واویلا

---

[۱] « فکم شخص یعد بألف شخص
وکم شخص یمر بلا عداد »

بیتنده بری بیکه مقابل عد ایدیلان اشخاص عالیه دن مقصد هیچ شبهه یوقدر که بو کبی جلادت پروران اصحاب کرام ایله انلرك دین ومسلکنه سالك اولمش وفی سبیل الله فدای جانه قرار ویرمش اولان مجاهدین ودلاوران اسلامیه در صایلمغه بیله دکری اولمیان اشخاص ایسه اعدای دینك عسکریدر

« سپاهیٔ لشکر نیاید بکار
یکی مرد جنکی به از صد هزار »

بیتی دخی ینه بو کبی شجعان امتك وصف حالیدر معناسی عسکرك قرالتیسی چوقلغی فائده ویرمز جنکاور بر قهرمان شرف شجاعتدن محروم یوز بیك عسکردن ایودر

[۲] رستم ثانی کسرا اردوسنك باش قوماندانی اولوب قادسیه نامیله مشهور اولان محاربه ده علقمه بن هلال طرفندن قتل اولنمشدر .

بر نیجه حمله ایله بتدی حروب
اولدی آتش پرستلر مغلوب
قالمدی بر یوزنده اعوانی
سرنکون اولدی تخت ساسانی [١]
سزه بو بر زمین فرصتدر
ابدی شانلی بر سعادتدر
دفعی بو خصم دینك الزمدر
حرب کسرادن البت اعظمدر
بودر اللهه الك بیوك خدمت
قلجك سایه‌سنده‌در جنت [٢]
دینك اوغرنده جان ویرن حی‌در [٣]
یوقسه هرشی جهانده لاشی‌در
جرأت و عزمی ایلسه رهبر
قورتارر برجهانی برعسکر

[١] ساسانیان دولتنك حکمدار اخیری یزدجرد ثانی نامیله مشهور اولوب اسلامیتك استیلاسیله سلطنتی منقرض اولدقدن صوکره طهران جهتلرینه فرار ایتمش واطرافدن باشنه طوپلامش اولدیغی قوتله عساکر اسلامیه ایله برقاچ کره دها چارپشمش ایسه ده مفید اولمیوب النهایه تاج تختی کبی کندوسیده محو اولوب کیتمشدر .

[٢] « الجنة تحت ظلال السیوف » حدیث شریفنه اشارتدر.

[٣] « ولا تحسبن الذین قتلو فی سبیل الله امواتاً بل احیاء عند ربهم یرزقون » آیت جلیله‌سنه اشارتدر. معناسی دینك اعلاسیله وطنك مدافعه‌سی کبی صرف اه یولنده فدای جان ایتمش اولان مجاهدین کرام حضراتنی اموات ظن ایتمیك انلر ربلری عندنده دیریلردر جنتك نعم و فواکه متنوعه‌سیله رزقلانورلر .

هیچ اونوتمام اوکنج عثمانی [١]
او مطنطن جلادت شانی
اوجوانمرد جمله‌دن اقدم
برالنده قلچ برالده علم
حمله ایتدی عدویه شیرانه
ترك جان ایلدی دلیرانه
بویله ارلر کلیرسه امداده
کیرر البت [مراد] بغداده
مژده ای جیش غالب ومنصور
اولیکز شمدی نشوه‌مند وفخور
سزه حقدن ظفر مقدّردر
سزه نصرت بوکون مقرّردر
اوله‌جقدر بوکون سزه رهبر
روح پاك جناب پیغمبر
چکیکز غالبانه شمشیری
سورکز شهره جند تسخیری

[١] کنج عثمان مراد رابعك بغدادی حین فتحنده ایلك اول بغداده رکز علم مظفریت ایتمش و اواثناده خارق العاده برصورتده کیرشمش اولدیغی برمبارزه‌نك نتیجه‌سنده شهید دوشمش اولان بهادران عثمانیه‌دن غایت کنج برترك ضابطیدرکه بوکون اوشهید مغفورك مزاری بغدادده مطاف عمومیدر عساکر شاهانه نظام وضعنده اوله‌رق اومزارك اوکندن مرور ایتدکچه اومزار حقنده احترامات عسکریه ایفا ایتملری الی یومنا هذا عادتدر .

ازیكز بویله دشمن دونی
چیقارك شهردن بو ملعونی
اولور البت جهادكز مقبول
یاوراولسون سزه خدا و رسول
اوله‌ماز عذركز رهین قبول
حق حضورنده جمله‌كز مسئول»

فرط تأثیر نطق غرّادن
كریه قوپدی جهان بالادن
ظن ایدردم یارلدی سقف فلك
دوشدی روی زمینه جن وملك
اغلادم بن ده بو تماشایه
انقلاب ایتدی وقعه رؤیایه
عمرك ایشته امر و تبلیغی
ایشته فرمانی ایشته یرلیغی
بزه عائد فریضهٔ خدمت
كیجه كوندوز تمنیٔ نصرت
سزه ای جان عالم اسلام
قالدی عزم وجلادت واقدام

٢٧ اغستوس ٣٣٣